

Josep Vicent Marqués: "M'ha sorprès la virulència espanyolista"

Per què l'opinió pública espanyola simplifica el conflicte motivat per la demanda de l'IRPF en un enfrontament entre Catalunya i Espanya si altres comunitats com el País Valencià han demanat el mateix?

—Una vegada un andalús em preguntà, sorprès pel meu accent si era català o valencià, quan li vaig dir que valencià, em contestà: "mejor porque a los valencianos no os tenemos tanta manía". Això, de manera simplificadora, és el que passa. Els valencians molestem a Madrid segons la força del nostre nacionalisme, és a dir, ben poc.

—La controvèrsia entre Espanya i Catalunya és inevitable?

—A mi m'ha sorprès la virulència espanyolista que ha sorgit a l'opinió pública aquests darrers dies. La qüestió de l'IRPF em sembla, no ja una demanda nacionalista o regionalista sinó una manera coherent d'anar cap a una descentralització que ja porta temps estancada. Em sorprenen sobretot, les crítiques de l'esquerra espanyola contra Pujol per aquest tema; és normal que el critiquen

Josep Vicent Marqués.

RAFA GIL

com a polític de dretes però, per no demanar el 15%. Això demostra els seus problemes de visió centralista.

—Tant Lerma com Pujol han demanat pràcticament el mateix en l'administració del 15% de l'IRPF, això indica que l'economia pot ajudar a coordinar millor els Països Catalans que la cultura o la llengua?

—Si fóra un marxista heterodox et diria que sí però no ho he estat mai i continue sense creure'm que els interessos econòmics s'hagen de traduir immediatament en actituds per part de la gent, tot i que les condiciona. Hi ha altres coses com els hàbits o les manies de la gent que són difícils de variar.

—L'economia no és, doncs, definitiva

—Jo he estat sempre un nacionalista, bàsicament valencià, per dir-ho d'alguna manera, cultural i lingüística i després de molt de temps crec que l'única manera d'ajudar a la vertebració de les terres de llengua catalana és el contacte directe entre la gent. Cal que els valencians viatgen més cap al nord i cap a les illes, les coses anirien molt millor.

Joan Francesc Mira: "La major part de la societat espanyola no ha acceptat la idea d'un estat plurinacional"

A què creu que respon l'ofensiva antitatalanista dels últims dies?

—En primer lloc, jo no parlaria en termes d'ofensiva, sinó d'aprofitament. No crec que hi haja cap coordinació, cap planificació darrere els últims esdeveniments. Bàsicament, jo diria que hi ha ganes de fotre el govern, i els guerristes i la dreta més cavernícola s'han valgut d'aquest tema per a fer-ho. A la vegada, però, l'ofensiva empalma amb un fons permanent d'hostilitat envers el catalanisme, que es manifesta amb qualsevol motiu.

—Per a comprendre millor el que passa, cal emmarcar-ho dins una continuïtat històrica?

—Sí, indubtablement. El que passa és que la major part de la societat espanyola simplement mai no ha acceptat la idea d'un estat plurinacional. Pense que entenen millor una reivindicació més contundent, com la del nacionalisme basc més radical, que no pas la idea d'una convivència entre iguals en el marc d'un estat plurinacional. És superior a les seues forces. S'ha vist com, amb qualsevol pretext, ja siga econòmic o lingüístic, s'evi-

Joan Francesc Mira.

JORDI MOREIRA

tes fins i tot furiosament. De fet, reaccionen com si foren ells els amenaçats, quan en realitat el que està amenaçat és la seua supremacia intrínseca.

—Hi ha elements nous en aquesta polèmica respecte a crisis anteriors?

—Jo crec que és la mateixa crisi de sempre, que ha passat per moments de latència i per situacions més visibles. El nacionalisme català clàssic, el que governa ara per a entendre'ns, planteja la idea de la plurinacionalitat de l'estat en termes d'igualtat, que Catalunya es trobe còmoda dins Espanya. I és clar, trobar-se còmodes en situació de subordinació és molt difícil. Com que per a ells la preeminència és irrenunciable, ens trobem davant un conflicte insoluble.

—En la batalla política dels últims dies, el País Valencià quin paper hi fa?

—No hi fa cap paper rellevant. El País Valencià no posa en qüestió l'estructura de preeminència castellano-espanyola, segurament per falta de consistència interna i de direcció política. Almenys de cara a l'opinió pública, el que puga dir el president d'Extremadura és més important que no allò que diu el president va-

lencià. Cal dir, però, que les últimes manifestacions de Lerma sobres la responsabilitat fiscal sembla que plantegen un inici d'una actitud política autònoma, cosa que és tota una novetat. I és que Lerma està interessat en la cessió del 15% de l'IRPF per dos motius: perquè li convé políticament dins el seu propi partit i perquè davant l'opinió pública valenciana pot aparèixer com un polític que defensa una cosa que és beneficiosa per al País Valencià. Una de les conseqüències positives d'això és que, en aquesta

picabaralla entre nord i sud, productius i subvencionats, el País Valencià s'ha situat en el nord, en el costat dels productius, en el mateix costat que Catalunya.

—*Aquests atacs a la normalització del català des de la premsa de Madrid tenen algun punt de comparació amb la situació viscuda al País Valencià en els primers anys de la transició?*

—En consciència, crec que no. Això sí, les manipulacions informatives i les reaccions visceralment són les mateixes. Fa quinze anys el nacionalisme espanyol va

veure un perill en la possible confluència lingüística i cultural entre el País Valencià i Catalunya, i ho resolgué d'aquella manera tan bèstia. Avui, veuen un perill en l'avanç de la normalització lingüística al Principat, almenys en el camp de l'ensenyament. La seua reacció ara es limita al Principat, perquè el procés de normalització al País Valencià és tan tímid i lent que no veuen motius per a preocupar-se. Avui dia, per al nacionalisme espanyol el País Valencià no és cap perill.

Manuel Vázquez Montalbán: "Ens estem acostant al moment de plantejar la solució federal"

En el rebrot anticatalanista d'aquests últims dies els dos temes estrella han estat la llengua (suposada persecució del castellà a Catalunya) i els diners (la imatge d'una Catalunya insolidària amb les regions més pobres). Tornen els vells fantasmes?

—No són fantasmes, són tòpics que responen a certs nivells de veritat emesos i interrelacionats pel catalanisme reaccionari i per la voluntat d'exagerar el "perill català" de l'espanyolisme estatalista. Però a Catalunya cal fer l'exercici cognoscitiu previ d'assumir que hi ha un catalanisme pinxo, perdonavides, insolidari, racista i excloent, de la mateixa manera que hi ha hagut i hi ha catalans feixistes. Són veritats objectives.

—*A Espanya, l'anticatalanisme és una ideologia orgànica o un sentiment popular?*

—Jo crec que és una ideologia orgànica interrelacionada amb un sentiment popular que no és generalitzat, però que estimulen de forma barata.

—*Aquests dies s'han trobat a faltar veus de fora de Catalunya que defensessin els plantejaments del catalanisme. Ja no hi ha una intel·lectualitat espanyola amiga i còmplice del catalanisme?*

—Em sembla que queda Aranguren. Hi va haver una època de complicitat de molts intel·lectuals, que veien el catalanisme com un símbol de resistència antifranquista, i això va fer fins i tot que alguns d'ells tinguessin una actitud proteccionista o paternalista respecte al catalanisme. Les coses es van començar a capgirar quan aquell "catalanisme símbol" va tenir traducció cultural, política i institucional. En aquell moment comencen a no entendre-ho, i especialment no comprenen el procés de recuperació del català en un territori on el castellà havia estat hegemònic durant tants anys. A alguns, els fa mal, jo

Manuel Vázquez Montalbán.

CARME PUERTOLAS

quasi diria que de forma zoològica, com una castració idiomàtica. Quan es posen a cercar-hi una explicació ideològica, arriben a la conclusió que tot és un invent de la burgesia catalana, i identifiquen de forma simplista el catalanisme com una ideologia burgesa. És en aquest punt quan es produeix l'abandó d'antigues posicions de complicitat.

—*Estem davant una crisi del model de relacions entre Catalunya i Espanya?*

—Aquesta és una crisi de sempre, que al llarg de la història ha tingut arreglaments temporals i també trencaments. Exemples dels primers són la Mancomunitat de Prat de la Riba, la filosofia cambronista d'intervenció del catalanisme en

la construcció de l'estat, o l'estatut d'autonomia de la Segona República. També hi ha hagut trencaments: la dictadura de Primo de Rivera n'és un, i la de Franco un altre.

En aquesta perspectiva històrica, l'actual estat de les autonomies és un nou intent d'arreglar aquesta crisi permanent. Però el pacte actual amaga la veritat de les reivindicacions reals de Catalunya i País Basc. És una situació marcada pel concepte de "normalitat", un concepte que cadascú llegeix de forma diferent, des del *sano regionalisme* a l'independentisme. Cadascú entén una cosa diferent per "normalitat".

—*Caminem cap a una segona transició, en la definició de les relacions entre Catalunya?*

—Jo crec que ens anem acostant al moment de plantejar la solució federal, que per mi seria la desitjable.

—*El debat d'aquests dies té cap punt de contacte o de comparació amb la fractura regional italiana?*

—Tot plegat podria ser l'inici d'una lamentable ideologització "nord-sud".

—*Catalunya no se sap explicar o Espanya no vol entendre-la?*

—No entenc l'abstracció "Catalunya". De quina Catalunya parlem? De la de Porcioles i Samaranch? De la de Pujol, Maragall, Porcioles i Samaranch? De la de la CONC i la UGT? De la dels independentistes a la Duran-Duran o la dels independentistes heavy? Potser seria acceptable una Catalunya unitària amb l'únic referent del Barça, amb Romário, Koman, Laudrup, Stöitxkov, Vucevic, Christianstians, Bakero, Begiristain, Salinas, Eusebio, Ivan, Estebanaraz, Juan Carlos, Zubizarreta, Goikoetxea..., com a complements etnològics i antropològics.

J. Sebastia
E. Voltas